

Ontwikkeling botanisch interessant grasland in gemeente Roermond

Samenstelling Math de Ponti juni 2020 (0657931123)

Veel graslanden zijn cultuurgraslanden. Van oudsher vervullen zij ook natuurfuncties. Van de 1 miljoen hectare grasland in Nederland zijn slechts enkele procenten botanisch waardevol. De overheid streeft naar een aanzienlijke verhoging van natuur in kwaliteit en kwantiteit. Dit door duiding en gebruik van geschikte instrumenten.

Doelstelling is dus het vergroten van botanisch interessant areaal.

Beheer van bermen gericht op het vergroten van aantal plantensoorten kan bijdragen aan het vergroten van het areaal 'botanisch interessant' areaal. Doordat het aantal plantensoorten dan toeneemt zal ook de diversiteit aan insecten toenemen en daarmee andere organismen die hoger in de voedselketen staan. De verschillende bloeiende plantensoorten zorgen voor visueel aantrekkelijke omgeving dat gewaardeerd wordt.

Een verantwoord beheer draagt daarbij bij aan duurzaamheid. Een belangrijke factor is daarbij de waterhuishouding.

Bermen en perceelranden en open terreinen in een gemeente zijn onder andere eigendom van de gemeenten, particulieren, (nuts)bedrijven, recreatieschappen en natuurbeschermingsorganisaties. Door een aanpassing van beheer van eentonige soortenarme terreinen kan de natuurwaarden sterk toenemen. Veelal zijn er al voorbeelden van goed beheer dat als uitgangspunt kan dienen voor andere percelen.

Bewustwording bij beheerders, gebruikers en bewoners is van groot belang om het doel meer botanisch interessant biotoop te ontwikkelen te bewerkstelligen.

De bestaande graslanden kunnen in verschillende stadia onderverdeeld worden.

Fase 0: Raaigrasweide

'De begroeiing is uniform en bestaat vrijwel uitsluitend uit sterk glanzend gras.'

- Kleur: sterk glanzend en donker groen door Engels raaigras
- Geen kleine haarden van kruiden
- Open plekken met Straatgras en Vogelmuur
- 50% of meer bestaat uit Engels raaigras (paarsrode verkleurde stengelvoet)
- Niet bemaaid of onbeweid dan 3^e week in mei paarse gloed van ruwbeemdgras
- Aantal soorten: 5-10 per 25m² tot 20 per perceel.
- Andere kensoorten: Witte klaver en Kruipende boterbloem. Ook Fioringras en Geknikte vossenstaart.

FASE 0

Engels raaigras

Vogelmuur

Straatgras

Kruipende boterbloem

Beheer:

Verschralen door maaien en afvoeren ^

Termijn: Omvorming van fase 0 naar fase 1 duurt meestal niet langer dan 2 tot 3 jaar.

De exacte ontwikkelingsduur is mede afhankelijk van factoren als grondsoort, vochttoestand en zaadaanwezigheid. In het algemeen verlopen de ontwikkelingen snel in situaties met 'extreme' vochtcondities, te weten zeer natte en zeer droge omstandigheden. Zuurstof- of vochtschaarste beperken namelijk het vrijkomen van voedingsstoffen door mineralisatie. Ook op vochtige gronden verloopt de botanische ontwikkeling nog relatief snel vanwege de hoge waterstanden aan het begin van het groeiseizoen. Op kalkrijke bodems of bij kalk- en ijzerrijk grondwater geldt hetzelfde: spoedig na het achterwege laten van bemesting ontstaat er fosfaatgebrek door binding van fosfaat aan de overmaat calcium en ijzer. Dit heeft een snelle productiedaling tot gevolg.

Meer info

	Jan	Feb	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Eerste maaibeurt												
Tweede maaibeurt												
Eventueel een derde maaibeurt												

Engels raaigrasweide

Fase1: grassen-mix

'De grasmix is een groenbonte lappendeken van overwegend gras.'

- Er is geen mozaïekpatroon.
- Kleur: licht- tot donkergroen.
- Hier en daar Kruipende boterbloem, Paardenbloem en Gewone hoornbloem op open plekken staat Herderstasje.
- voorjaar kan pinsterbloem veel bloeien.
- niet gemaaid of niet beweide kleurt Veldzuring het veld roestbruin in mei.
- wel beweiding dan komt Scherpe boterbloem op omdat vee dat niet eet.

Fase 1: natte grassen-mix

'De grasmix bestaat vrijwel uitsluitend uit dichte matten van kruipende grasstengels'

- Ruw beemdgras, Fioringras (bloeit in juni) en Geknikte vossenstaart (grijsgroen, bloeit vanaf begin mei).
- Aantal soorten 5-10 per 25m² tot 20 per perceel.
- Ook Ruw beemdgras, Kruipende boterbloem, Witte klaver, Grote weegbree en Krulzuring.

Grote vossenstaart

Ruw beemdgras

Fioringras

Veldzuring

Pinsterbloem

FASE 1

Fase 2: dominant stadium

'Meer dan de helft is bedekt met gras dat géén sterk glanzende bladonderzijde heeft.'

- Vooral Gestreepte witbol, Grote vossenstaart en Glanshaver.
- Minder dan 25% Engels raaigras.
- Kruidenarm, 10-15 soorten per 25m², tot 30 soorten per perceel.
- Open plekken met Zachte dravik.
- Maaien voor half juni.

Onderverdeling:

Veen- en kalkarme zandgronden: eind mei 'oudroze-lila' kleurend door Gestreepte witbol.

Vochtige- en matig droge kleigronden: half mei kleurt het paarsbruin door Grote vossenstaart.

Matige droge kleigronden en kalkhoudende zandgronden: vanaf begin juni goudkleurige glans door Glanshaver.

FASE 2

Geknikte vossenstaart

Grote weegbree

Witte klaver

Beheer:

Door 2 keer per jaar te hooien vorm je het grasland om van fase 1 naar fase 3. Bij goed maaibeheer sla je zo fase 2 over. De 1ste keer maai je eind mei, de 2de keer eind september. Op zandigere gronden zal je na 3 tot 5 jaar in fase 3 zijn. Op kleigronden kan dit 4 tot 6 jaar duren of langer.

Gestreepte witbol

Fase 3: Gras-kruidenmix

‘er is sprake van een fijn mozaïekpatroon met verschillende grassen. Ook de talrijk aanwezige kruiden zijn homogeen verdeeld over het perceel’

- Reukgras in bloeiende pollen (breidt zich snel uit), Roodzwenkgras en Gewoon struisgras.
- Vanaf half mei verscheidenheid aan bloeiende kruiden: Veldzuring, Scherpe boterbloem, Gewone hoornbloem, smalle weegbree en Pinksterbloem.
- Iets vochtiger: Echte koekoeksbloem, Kleine klaver en Biggekruid.
- 15-25 soorten per 25m² tot 40 per perceel.
- Bij beweiding komt Kamgras en Madelief voor.

Gestreepte witbol

Glanshaver

Glanshaver

Zachte dravik

FASE 3

Beheer:

Door twee keer per jaar te maaien, een eerste keer in juni en een tweede keer in september kan je het grasland verder verschrallen en bloemenrijker maken. Zo kom je in fase 4. Je kan ook de 2de maaibeurt vervangen door nabegrazing. Wanneer je enkel gaat begrazen zal je niet meer verschrallen en blijft het grasland in fase 3. Dit begrazingsbeheer kan nuttig zijn voor de fauna, maar

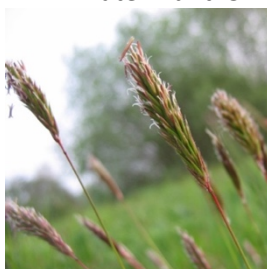

indien mogelijk kan je beter eerst verder verschrallen naar fase 4. Als het grasland in fase 4 is kan je wel overschakelen op begrazingsbeheer. Natuurlijk mag je niet vergeten gefaseerd te maaien.

Fase 3: Zilver schoonweide (vochtig)

‘vrij grof grassenmozaïek gemengd met gladde, donkergroene, ronde sprieten. Bij betreding komt hier en daar een sterke muntgeur vrij’

- Ronde waterbiessprieten donkergroen, vergeet-mij-nieten en sterk geurende watermunt.
- Periodiek staat veld onder water en geen bemesting zoals in uiterwaarden.
- Begroeiing blijft hele groeiseizoen laag, veel vegetatieve voortplanting door wortelstokken.
- Fioriengras, Geknikte vossestaart, Iliesgras, Vlotgras, Zilver schoon, Waterbies en Watermunt 15-25 soorten per 25m² tot 40 per perceel.

Gewoon reukgras

Kamgras

Smalle weegbree

Echte koeksbloem

FASE 3

Kleine klaver

Biggekruid

Madelief en Gew. hoornbloem

Fase 4: Bloemrijk grasland

'fijn mozaïekpatroon van verschillende grassen en kruiden. Russen en zeggen komen voor. Het geheel maakt een sterk gekleurde indruk'

Varianten:

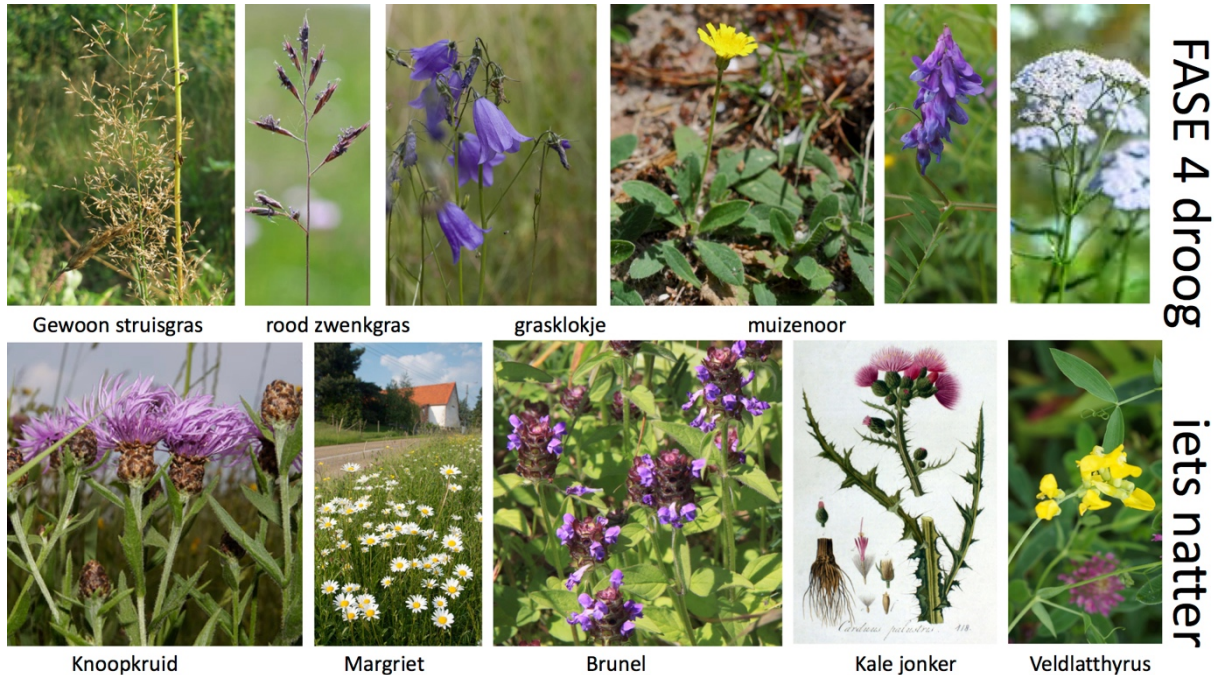
Droge gronden: Gewoon struisgras, Rood-zwenkgras, Grasklokje en Muizeoor.

Vochtige tot matig droog: margriet, Knoopkruid, Brunel en Kale jonker.

Droge en matig droge kalkrijke bodems: ontwikkeling stroomdalgraslanden. Geel walstro, Kattedoorn, Kleine bevernel

Natte kalkrijke bodems: Dotter- en de pinksterbloem, Moerasrolklaver, Rietorchis en Grote ratelaar.

20-40 soorten per 25m² tot 50 per perceel.

Beheer:

Het beheer kan bestaan uit 2 keer per jaar maaien, of maaien en nabegrazing of alleen begrazing. Het doel is fase 4 in stand te houden. Wanneer je verder wenst te verschralen, omdat je mogelijkheden ziet voor schraalland (fase 5), moet je 2 keer per jaar maaien. De graslanden worden doorgaans niet bemest.

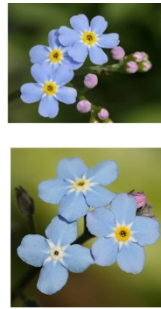
FASE 4 (nat)

Gewone waterbies

Bos, Akker en Moeras vergeet-me-nietje

Watermunt

Zilverschoon

Liesgras

Stomp vlotgras

Bloemrijk grasland

Fase 5: Schraalgrasland

'Meestal een fijn mozaïekpatroon van laagblijvende, geel- grijs- en blauwgroene zeggen en russen en kruiden'

- Er is sprake van extreme omstandigheden zoals: heel droog of zeer nat. Kalkgehalte, toestromend grondwater. Een laag humusgehalte.
- Toevoer van zaden van andere schraalgraslanden is nodig.

Varianten: meer dan 30 soorten per 25m² tot 50 per perceel.

Nat-vochtig schraalland: dotterbloemgraslanden met kleine zeggen en de soorten van blauwgraslanden.

Heideschraalland: op droge en matig droge, kalkarme zand- en leemgronden

Kalkgraslanden: in Zuid-limburg waar de kalklaag aan de oppervlakte ligt.

Vochtig hooiland is ontstaan door de ontginning van moerassen of natte bossen en door langdurig gebruik als hooiland. Vochtig hooiland komt voor op natte veen- en kleibodems met een redelijke draagkracht. Het gaat om bloemrijke graslanden, vaak geel van soorten als ratelaar, gewone rokklaver, moerasrolklaver, geel walstro, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem of dotterbloem. Vochtighooiland is minder zeggenrijk dan nat schraalland. Ze zijn nu niet meer interessant voor boeren door hun lage productie en eiwit-arm gewas, maar ze behoorden ooit tot de betere graslanden.

Beheer:

jaarlijks gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.

Dotterbloem

Brede orchis

Rietorchis

Gevlekte orchis

Geelgroene zegge

Blauwe zegge

Blonde zegge

Vlo zegge

Tweehuizige zegge

Parnassia

FASE 5 nat

FASE 5 kalk

Geel Zonneroosje

Muggenorchis

Bosorchis

PLANTEN VAN HIER III FLORA- EN FAUNARIJKE LINTEN IN HET LANDSCHAP

Arnica

Esparcette

Soldaatje

Fase	Graslandtypen				
0	Engels raaigras				
1	Grassenmengsel				
2	Dominant witbolstadium				
3	Zilverschoonweide		Gras-kruidenmengsel		
4	Bloemrijk grasland				
	Nat kruidenrijk grasland	Vochtig bont hooiland	Bonte kamgrasweide	Matig droog bont hooiland	Droog kruidenrijk grasland
5	Nat tot vochtig schraalland		Vochtig tot droog schraalland		